

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu IÚS UMR „Humenné“

Názov:	IÚS UMR "Humenné" na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Humenné,
Samosprávy:	Mesto Humenné, Obec Kamenica nad Cirochou, Obec Brekov, Obec Udavské, Obec Jasenov, Obec Topoľovka, Obec Lackovce, Obec Kochanovce, Obec Hažín nad Cirochou, Obec Ptičie, Obec Brestov, Obec Chlmec, Obec Myslina, Obec Slovenská Volová, Obec Závadka, Obec Kamienka, Obec Vefopolie, Obec Porúbka, Obec Gruzovce
Územný plán schválený:	
Dátum schválenia IÚS UMR:	
Dátum platnosti:	2021 - 2027 / 2030
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

UMR „Humenné“			
Erb	samospráva	Erb	samospráva
	Humenné		Brestov
	Kamenica nad Cirochou		Chlmec
	Brekov		Myslina
	Udavské		Slovenská Volová
	Jasenov		Závadka
	Topoľovka		Kamienka
	Lackovce		Vefopolie
	Kochanovce		Porúbka
	Hažín nad Cirochou		Gruzovce
	Ptičie		
Základné údaje			
Kraj:	Prešovský		
Okres:	Okres Humenné		
Región:	Horný Zemplín		
Poloha:	<p>Patrí medzi väčšie okresy Slovenska vďaka rozlohe 754 km². Leží na severovýchode Slovenska. Na západe, severe a východe hraničí so 4 okresmi Prešovského kraja (Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce a Snina) a na juhu s dvoma okresmi Košického kraja (Sobrance a Michalovce). Na severe, na úseku dlhom približne 4 km, ho ohraničuje štátna hranica s Poľskom. Okres má členitý povrch. Na jeho území sa rozprestierajú Vihorlatské vrchy, Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina a Laborecká vrchovina. Najvyšším vrchom a zároveň najvyšším bodom územia je Vihorlat, týčiaci sa do výšky 1076 m nad morom. Najnižšie je položený výtok Laborca z okresu v katastri obce Brekov - 130 m nad morom. Väčšina územia patrí do teplej klimatickej oblasti, vyššie časti do mierne teplej a vrcholové časti Vihorlatu do chladnej klimatickej oblasti. Najväčšou riekou pretekajúcou okresom je Laborec, do neho sa vlievajú</p>		

	Výrava, Udava a Cirocha. Západnou časťou okresu preteká Olka a Ondavka (10.6.2022, https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1638f370-0a55-457f-8b68-3f730f2dfaf3).
Nadmorská výška:	Brekov 130 m.n.n., Vihorlat 1076 m.n.n.
Rozloha:	Okres Humenné 754,24 km ² (75 424 ha)
Počet obyvateľov:	59 535 (31. 12. 2021)
Hustota obyvateľstva:	78,93 obyv./km ²
Nacionále	
PSC	
ŠÚJ	520004 Humenné 520331 Kamenica nad Cirochou 520055 Brekov 520926 Udavské 559547 Jasenov 520896 Topolovka 582140 Lackovce 520373 Kochanovce 559598 Hažín nad Cirochou 520683 Ptičie 520063 Brestov 520268 Chlmec 520501 Myslina 520772 Slovenská Volová 521043 Závadka 520349 Kamienka 520977 Veľopolie 520667 Porúbka 559644 Gruzovce
EČV	HE
Tel. predvoľba	+421 - 57
Oficiálne adresy	
Adresa:	Mesto Humenné, Kukorelliho 34, 066 28 Humenné
Web:	www.humenne.sk
E-mail:	msu@humenne.sk ; primator@humenne.sk
Telefón:	057 / 786 32 18, 775 28 13, 775 28 14, 786 32 11, 786 32 58
Fax:	

ÚVOD

Dokument „Integrovaná územná stratégia UMR Humenné 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030“ (IÚS UMR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu UMR stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja na integrovanom prístupe. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja regiónu UMR Horného Zemplína. IÚS UMR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni kompaktného regiónu UMR s hlavnými väzbami na mesto Humenné, s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta **Humenné**, ako aj pridružených obcí, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania IÚS

Zámer spracovania IÚS UMR	
Názov dokumentu	- IÚS UMR "Humenné" (na obdobie 2021-2027 s výhľadom do roku 2030)
Forma spracovania	- členmi pracovných skupín - členmi kooperačných rád - pracovníkmi samospráv, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca).
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny a kooperačné rady boli zložené z vedenia samospráv, zamestnancov MÚ a OeÚ, - podnikateľských subjektov v rámci regiónu - spracovania IÚS sa zúčastnili aj organizácie v rámci neziskového sektora, - súčasťou skupiny hlavných aktérov bola aj akademická obec,
Obdobie spracovania	- IÚS UMR "Humenné" bol spracovaný v priebehu roka 2020 až 2022 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania - IÚS UMR

Harmonogram prípravy a schvaľovania IÚS a zodpovednosti za jednotlivé kroky												
Termín	2020				2021							
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Identifikácia potreby												
Prípravné práce												
Inventarizačná												
Stanovenie strat. smerovania												
Návrh vlastnej stratégie												
Nastavenie implementácie												
Termín	2021				2022							
Prerokovanie a schvaľovanie	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Harmonogram spracovania IÚS UMR												
Termín	2022											
Úvod	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Identifikácia potreby a impulzov vypracovania IÚS UMR a rozhodnutie o začatí prípravných prác

Prípravné práce - spracovanie a schválenie Vstupnej správy

Inventarizačná - analytická a prognostická fáza spracovania IÚS UMR

Stanovenie strategického smerovania - priorit a strategických cieľov IÚS UMR

Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Nastavenie implementácie - financovania, monitorovania a vyhodnocovania IÚS UMR

Prerokovanie a schvaľovanie - návrhu IÚS UMR

Stratégia IÚS UMR bola spracovaná na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorá definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja / IÚS UMR ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu alebo obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu IÚS UMR. Pri spracovaní programu boli **integrovaným spôsobom** rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použitie participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	nie	nie	nie
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	nie	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia IÚS UMR je **integrovanou** súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- **Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, obcí a VÚC**, ktoré sú strednodobé programové dokumenty spracované na úrovni mesta a obce.
- Územné plány mesta, obcí a VÚC,
- Komunitné plány sociálnych služieb,
- **Viacročné rozpočty mesta a obcí**
- **Odvetvové koncepcie (energetická, športu, školstva, kultúry, ...),**
- **Relevantné koncepčné materiály samosprávy UMR a VZN,**
- **Plán odpadového hospodárstva 2016 - 2020**
- **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné**
- **PHSR Humenné – na roky 2016 – 2022 s výhľadom do roku 2025**
- **PHSR Kamenica nad Cirochou – na roky 2016 – 2022 s výhľadom do roku 2025**
- **PHSR Brekov – na roky 2019 – 2027**
- **PHSR Udavské – na roky 2016 – 2022 s výhľadom 2025**
- **PHSR Jasenov – na roky 2016 - 2022**
- **PHSR Topoľovka – na roky 2016 – 2021 s výhľadom do roku 2023**
- **PHSR Lackovce – na roky 2015 - 2023**

- PHSR Kochanovce – na roky 2015 - 2023
- PHSR Hažín nad Cirochou – na roky 2014 – 2020 s výhľadom do roku 2025
- PHSR Ptičie – na roky 2019 – 2025 s výhľadom do roku 2028
- PHSR Brestov – na roky 2016 – 2022 s výhľadom do roku 2025
- PHSR Chlmec – na roky 2014 - 2020
- PHSR Myslina – na roky 2016 - 2026
- PHSR Slovenská Volová – na roky 2016 – 2021 s výhľadom 2023
- PHSR Závadka – na roky 2017 - 2023
- PHSR Kamienka – na roky 2015 - 2023
- PHSR Veľopolie – na roky 2015 – 2021 s výhľadom do roku 2024
- PHSR Porúbka – na roky 2019 – 2025 s výhľadom do roku 2028
- PHSR Gruzovce – na roky 2014 - 2020

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- **Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027** (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- **Operačný program Slovensko** - nahradí v novom programovom období doterajších šesť operačných programov. V súčasnosti idú eurofondy na Slovensku až cez 28 rôznych riadiacich a sprostredkovateľských orgánov. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR bude v novom období plniť funkciu nového jednotného riadiaceho orgánu.
- **Plán obnovy** - je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ.
- **Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030** spracovaný podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy
- **Národný program reforiem** Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024
- **Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja** Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Konceptcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- **Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky** na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- **Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030** (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- **Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky** v Slovenskej republike (2015)
- **Stratégia rozvoja cestovného ruchu** do roku 2020 (2013)
- **Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity** do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- **Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030** (2019)
- **Koncepcia implementácie Agendy 2030** v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

Nadnárodnej úrovne

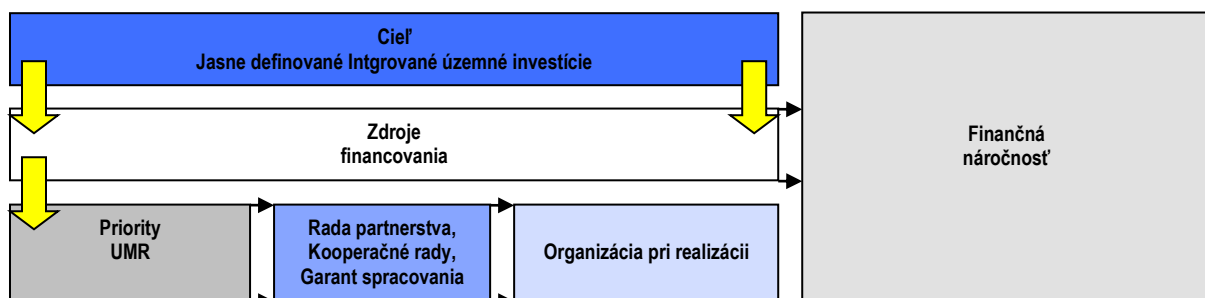
- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie

- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- **Agenda 2030** pre udržateľný rozvoj
- **Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027**
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- **Stratégia EÚ pre Dunajský región**
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- **BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru** – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- **Európska zelená dohoda** (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- **Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie**,
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM (2016) 501 z 20. 7. 2016)
- **Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050**,
- COM(2011) 112 v konečnom znení
- **Energetický plán do roku 2050** COM (2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- **Horizont Európa (2021 – 2027)**
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Stratégia IÚS UMR je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia Rady partnerstva a Kooperačných rád. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou stanovených orgánov, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov bola použitá procesná analýza, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí.

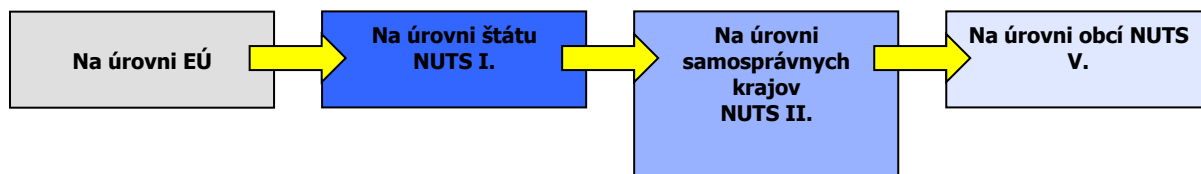
Samosprávy v rámci UMR **nemajú vlastný spoločný zdroj financovania**. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúcich význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Prešovský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii.

Hlavným zdrojom financovania projektov UMR IÚS, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých prioritných aktivít (**formou Integrovaných investičných balíčkov**) sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne s určením približnej výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory sa UMR zamerával na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec. Základný princíp výberu projektov bol postavený na integrovanom prístupe.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, neziskových a ziskových organizácií postupuje UMR podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich ostatných úloh majú mestá a obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja / Integrovannej územnej stratégie Humenné nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní IÚS boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

UMR Humenné má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorit v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

3. Prepojenejšia Európa

4. Sociálnejšia Európa

5. Európa bližšie k občanom.

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú týkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – pozičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie
	moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania
	Internacionalizácia malého a stredného podnikania
	Podpora sieťovania podnikateľských subjektov
	Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh	
Digitálne a podnikateľské zručnosti	
2. Ekologickejšia	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov

nízkouhlíková Európa	<p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <p>podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,</p> <p>podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh</p>
3. Prepojenejšia Európa	<p>Cestná doprava</p> <p>Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest</p> <p>Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti</p> <p>Železničná doprava</p> <p>Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov</p> <p>Podpora regionálnej železničnej dopravy</p> <p>Vodná doprava</p> <p>Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T</p> <p>Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel</p>
4. Sociálnejšia Európa	<p>Adaptabilný a prístupný trh práce</p> <p>Kvalitné inkluzívne vzdelanie</p> <p>Záruka pre mladých</p> <p>Aktívne začlenenie a dostupné služby</p> <p>Potravinová a materiálna deprivácia</p> <p>Sociálne inovácie a experimenty</p>
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov</p> <p>Prevenia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov</p> <p>Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas</p> <p>Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch</p> <p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji UMR možno dosiahnuť len prostredníctvom **integrovaného prístupu**. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v **IÚS UMR** skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, kultúry, telesnej kultúry, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne región UMR a jednotlivé samosprávy stoja. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy a situácie okolo COVID - 19. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

IÚS UMR Humenné integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, integruje opatrenia a priority IÚS Prešovského samosprávneho kraja ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. IÚS Humenné 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty

jednotlivých samospráv, územné plány samospráv, PHRSR obcí, komunitné plány sociálnych služieb, sektorové koncepcné materiály a viacročný rozpočet. IÚS UMR integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú miestne samosprávy, obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie v pôsobnosti miest a obcí, záujmové skupiny obyvateľov, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty, ostatné obce a ich jednotlivé orgány. V prípravnej fáze spracovania IÚS UMR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy IÚS bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

Definovanie hlavných aktérov rozvoja v zmysle integrovaného prístupu

Mesto Humenné, Obec Kamenica nad Cirochou, Obec Brekov, Obec Udavské, Obec Jasenov, Obec Topoľovka, Obec Lackovce, Obec Kochanovce, Obec Hažín nad Cirochou, Obec Ptičie, Obec Brestov, Obec Chlmec, Obec Myslina, Obec Slovenská Volová, Obec Závadka, Obec Kamienka, Obec Veľopole, Obec Porúbka, Obec Gruzovce

Definovanie dotknutej verejnosti

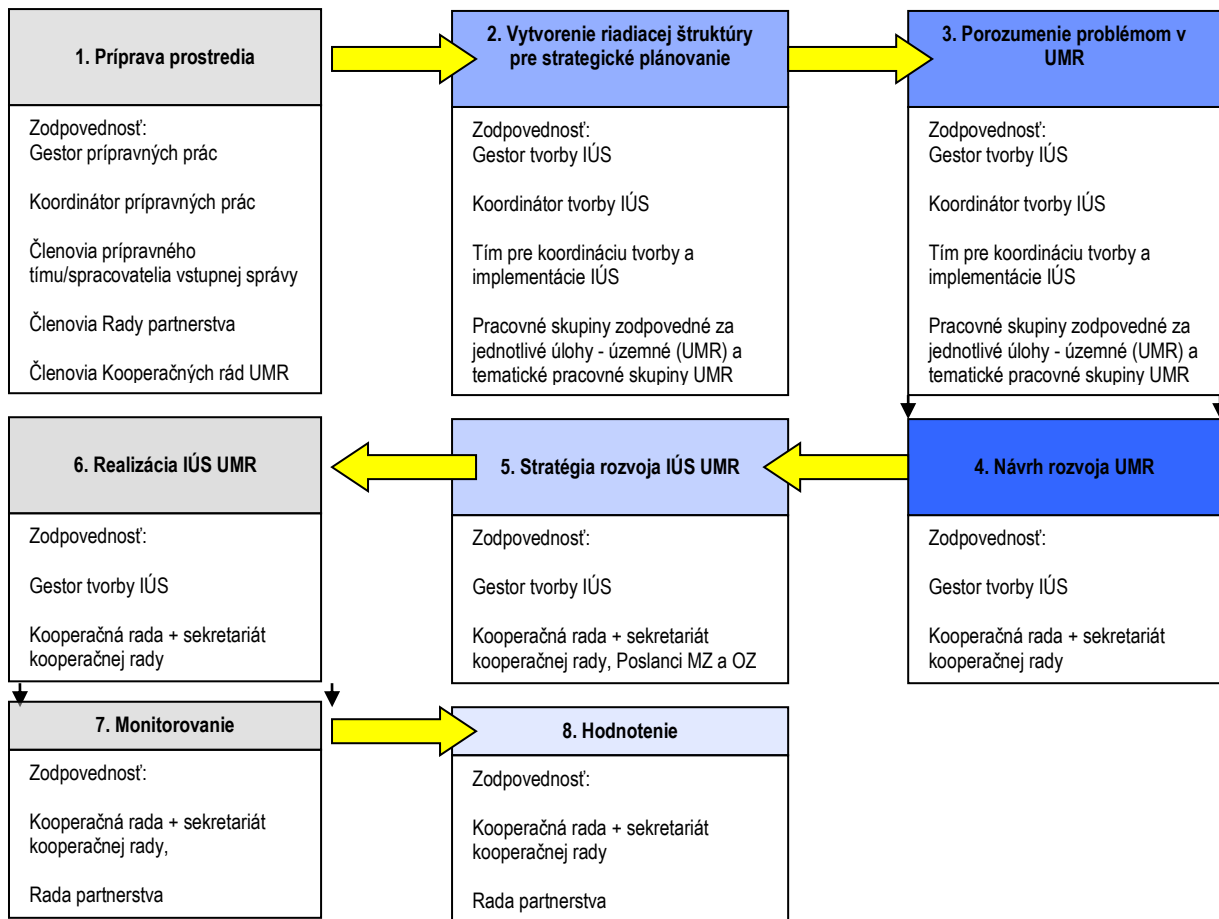
Vzhľadom na geografický rozmer predkladaného dokumentu sa pod dotknutou verejnosťou chápu všetci obyvatelia samospráva UMR⁴ Humenné⁴, právnické a fyzické osoby pôsobiace na území UMR, ako aj dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú **integrovateľný prístup** z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Fondov a Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni UMR a miestnej samosprávy.

IÚS sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v UMR Humenné. Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy IÚS zapojiť. Spôsob formovania ďalších štruktúr. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie IÚS. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry.
3	Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok UMR. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj UMR v jednotlivých oblastiach.
4	hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určia pri spracovaní IÚS smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja v zmysle integrovaných prístupov, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie IÚS. Spracovanie konečnej verzie IÚS. Predloženie textu IÚS na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie IÚS - Kooperačná rada UMR „Humenné“, poslanci MZ, OZ.
6	Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní IÚS. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom IÚS.
7	Pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov
8	Systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR/IÚS UMR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v IÚS UMR Analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Vymedzenie pojmov

Integrované územné stratégie (ďalej len „IÚS“) sú komplexné rozvojové stratégie územia integrujúce všetky aspekty rozvoja a rozvojové aktivity v území. IÚS vychádzajú z analytickej, strategickej a programovej časti Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len „PHRSR“) samosprávnych krajov, vypracovaných v spolupráci so socioekonomickými partnermi a prerokovaných v zmysle Zákona 539/2008. IÚS sú základným strategickým nástrojom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného nástrojmi územnej implementácie EŠIF, ako sú integrované územné investície. IÚS je definovaná v článku 29 všeobecného nariadenia k fondom EÚ. Integrované územné stratégie sú vnútorne štruktúrované podľa územných oblastí, tzv. strategicko-plánovacích regiónov, vrátane územia UMR.

Integrovaný investičný balíček - súbor vzájomne prepojených a súvisiacich projektov, ktorého realizácia ako celku je potrebná pre naplnenie niektorej z priorit Integrovaného územnej stratégie. Jadrom integrovaného projektového balíčka je spravidla kľúčová aktivita, ktorej efekt je podporený doplnkovými aktivitami. Integrovaný investičný balíček je financovaný aj z iných zdrojov ako EŠIF ako napríklad Plán obnovy, či Fond spravodlivej transformácie.

Integrované územné investície (ďalej len „IÚI“) sú jedným z kľúčových finančných nástrojov implementácie IÚS prostredníctvom zdrojov EŠIF v programovom období 2021-2027. IÚI vzniká prepojením minimálne jednej kľúčovej aktivity s jednou doplnkovou aktivitou, ktoré sú identifikované v zozname aktivít IÚS. Aktivity musia byť financované z rôznych priorit EŠIF v súlade so všeobecným nariadením k fondom EÚ. Aktivity sa prepájajú v projektovom zámere.

Projektový zámer – je súhrn informácií o minimálne 2 aktivitách identifikovaných v zozname aktivít IÚS, ktoré žiadateľ navrhuje na realizáciu prostredníctvom žiadosti o Nenávratný finančný príspevok. Definovanie projektového zámeru je základným krokom pre financovanie IÚI prostredníctvom poskytnutia príspevku z Fondov EÚ v programovom období 2021-2027. Schvaľuje ho príslušná Rada partnerstva alebo Kooperačnárada UMR, pričom musí prispieť k naplneniu priorit a cieľov IÚS.

Aktivita/projekt je základný prvok (najnižšej úrovne) v rámci IÚI. Pozostáva z konkrétnych činností, ktoré sú merateľné (je možné priradiť merateľný ukazovateľ). Aktivita môže byť kľúčová alebo doplnková. Aktivita je súbor činností v rámci jednej priority v danom politickom ciele, ktoré vedú k naplneniu jedného cieľa. Aktivita sa dá chápať ako jeden projekt v rámci dopytovej výzvy, ktorá je cieleňá na jednu oblasť – napríklad budovanie cyklotrasy, modernizácia cesty, rekonštrukcia zelenej strechy atď. Aktivity identifikované v IÚS sa zaraďujú do zoznamu aktivít.

Kľúčová aktivita/projekt je aktivita strategického významu, ktorá rozhodujúcim spôsobom prispieva k plneniu cieľov IÚS a sú na ňu naviazané doplnkové aktivity, a ktorých realizácia be by bez kľúčovej aktivity negenerovala žiadany efekt.

Strategicko-plánovacie regióny (ďalej len „SPR“) sú územiami, pre ktoré môžu byť v rámci PHRSR VÚC definované špecifické územné stratégie. Skupina miest a obcí tvoriaca SPR môže na základe zmluvy o spolupráci vypracovať spoločný PHRSR skupiny obcí v zmysle Zákona a tým nahradiť PHRSR jednotlivých obcí. Špecifickým typom strategicko-plánovacieho regiónu je tzv. územie udržateľného mestského rozvoja (UMR), na ktorý je viazaná časť alokácie EFRR pre podporu UMR v zmysle čl.11 ods. 2 NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde.

Stratégia udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „IÚSUMR“) je nástrojom na podporu využitia rozvojového potenciálu a riešenia spoločných problémov jadrového mesta a jeho zariadeného zázemia. IÚS UMR vychádza z analytickej, strategickej a programovej časti PHRSR jadrového mesta Humenné a PHRSR okolitých obcí, vypracovaných v spolupráci so socioekonomickými partnermi a prerokovaných v zmysle Zákona 539/2008, pričom predstavuje spoločnú realizačnú a finančnú časť stratégie rozvoja územia UMR podporenú zo zdrojov EFRR.

Územie udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „územie UMR“) je územie jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom prebiehajú intenzívne interakcie a medzi komunálna spolupráca a implementácia spoločnej stratégie UMR zabezpečuje efektívne využitie rozvojového potenciálu a riešenie problémov. Územia udržateľného mestského rozvoja boli zariadené na podklade ťažisk osídlenia 1. a 2. kategórie v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska z roku 2011.

Územná spolupráca je v zmysle Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (ďalej len „Zákon“) spolupôsobenie sociálno-ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie kraja.

Všeobecné nariadenie k fondom EÚ je NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku.

Zoznam aktivít je súčasťou IÚS. Obsahuje všetky kľúčové ako aj doplnkové aktivity. Tento zoznam je možné počas implementácie IÚS rozšíriť na základe návrhu sociálno-ekonomických partnerov v súlade so schválenou a platnou IÚS. Aktivity uvedené v zozname aktivít sú súčasťou jednotlivých sektorových stratégií a plánov (napr. Plán udržateľnej mobility). V prípade, že aktivita nie je súčasťou príslušnej sektorovej stratégie či plánu, je potrebné iniciovať jej/jeho aktualizáciu do začatia fyzickej realizácie schválenej žiadosti o NFP.

Žiadosť o nenávratný finančný príspevok (žiadosť o NFP) je základným dokumentom pre získanie príspevku z EŠIF 2021-2027. Žiadosť o NFP môže predložiť žiadateľ riadiacemu orgánu operačného programu Slovensko (alebo poverenému sprostredkovateľskému orgánu) výlučne na základe schváleného projektového zámeru.

EŠIF - Európske štrukturálne a investičné fondy predstavujú hlavný nástroj investičnej politiky EÚ – celkovo sa z rozpočtu EÚ vyčlenilo 454 miliárd EUR, ktoré sa majú investovať do viac ako 500 programov. Spolu s národným spolufinancovaním vo výške 183 miliárd EUR predstavuje celková investícia najmenej 637 miliárd EUR. S týmto rozpočtom EŠIF nadobúdajú čoraz väčší význam pri spolufinancovaní verejných investícií, pričom kompenzujú pokles národných a regionálnych investícií spôsobený krízou. Tieto fondy by v období rokov 2014 až 2016 mali predstavovať v priemere asi 14 % celkových verejných investícií a v niektorých členských štátoch by mali dosiahnuť dokonca až 70 %.